

Voorzitter: prof.dr.ir. B.C.J. Zoeteman

Aan de staatssecretaris van VROM
De heer drs. P.L.B.A. van Geel
Postbus 30945
2500 GX Den Haag

Uw kenmerk

Uw brief van

Kenmerk

Datum

CGM/030708-02

8 juli 2003

Onderwerp
Transgene lichtvissen

Geachte heer Van Geel,

Hierbij attendeert de COGEM u op het verschijnen van berichten in de media over de verkoop van zogeheten lichtvisjes. Het betreft hier genetisch gemodificeerde vissen die, ter vermaak van het publiek, licht geven in het donker. Deze lichtgevende vissen zijn in Taiwan op de markt verkrijgbaar en zullen waarschijnlijk binnenkort op de Amerikaanse markt verschijnen. In het Noorderlichtnieuws van NOS/ VPRO van maandag 30 juni (zie bijlage) wordt gesteld dat volgens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit deze vis in Nederland ingevoerd mag worden. Een woordvoedster van LNV gaf aan dat zij vanwege de steriliteit van deze vissen geen argumenten ziet om import te verbieden.

De COGEM wil u er op wijzen dat haar inziens hier sprake is van introductie in het milieu van genetisch gemodificeerde organismen. Import van deze transgene vis valt hierdoor onder de Europese Richtlijn 2001/18. Dit houdt in dat voor het op de Europese en dus ook Nederlandse markt introduceren van deze vis een vergunning noodzakelijk is en dat, voorafgaand aan introductie, een milieurisicoanalyse dient te worden uitgevoerd.

Het betreft hier de zebra-vis (*Brachydanio rerio*) die voorzien is van het 'green fluorescent protein' (GFP) afkomstig uit de kwal *Aequorea victoria*. Onder invloed van licht met een korte golflengte, zoals UV-licht, straalt de transgene vis groen fluorescerend licht uit. Het inbouwen van het GFP-gen in zebra-vissen gebeurt in Nederland ook, maar alleen ten behoeve van onderzoeksdoelinden. Dit onderzoek vindt plaats onder fysische inperkingsmaatregelen in geclassificeerde afgesloten laboratoria. De zebra-vis wordt veelvuldig als modelsysteem gebruikt omdat deze vis zeer makkelijk te vermeerderen is en in korte tijd veel nakomelingen kan produceren.

Om verspreiding van het ingebouwde transgen naar andere zebra-vissen of eventueel andere vissoorten door uitkruising te voorkomen, is de vis steriel gemaakt. De steriliteit van de vissen lijkt niet absoluut te zijn. De maker van deze transgene vissen, Professor Thai van de Nationale Universiteit van Taiwan, geeft aan dat meer dan 90% van de vissen steriel is (The Observer, 15 juni 2003). Een deel van deze vissen is waarschijnlijk nog in staat zich voort te planten.

De zebravis is een tropische zoetwatervis die gehouden wordt in aquaria bij een temperatuur van 24 - 28°C, maar ook bij een temperatuur van 16°C overleeft. In de Nederlandse buitenwateren zal de zebravis vanwege de lage watertemperatuur gedurende de wintermaanden zich niet algemeen kunnen handhaven. Op basis van dit gegeven lijken de risico's voor mens en milieu beperkt. Mocht het echter tot marktintroductie van deze vis in Nederland komen dan acht de COGEM een wetenschappelijk milieurisicoanalyse op basis van volledige gegevens vereist.

Daarnaast signaleert de COGEM dat het genetisch modificeren van vissen ter vermaak van de mens ethische en maatschappelijke vragen oproept. De COGEM acht afweging van de ethische en maatschappelijke aspecten voorafgaand aan een eventuele marktintroductie van dergelijke vissen gewenst.

Hoogachtend,

Prof. Dr. Ir. B.C.J. Zoeteman